

**Posudek bakalářské práce Natálie Pešíkové s názvem
Vzdělávání osob ve výkonu trestu odnětí svobody v systému vězeňství České
republiky**

Posuzovaná bakalářská práce se zabývá velmi zajímavým a výsostně specifickým tématem. Má rozsah 84 textových stran a je rozdělena do 4 samostatných kapitol, Úvodu a Závěru. Součástí je i 6 stran příloh. Soupis bibliografických citací obsahuje nadprůměrný počet 56 pramenů, z toho dva cizojazyčné. Ve většině případů se jedná o dokumenty, předpisy a právní normy, přesto však lze tento výběr hodnotit jako solidní a nárokům bakalářské práce plně dostačující. Z formálního hlediska je práce vypracována zodpovědně a je až na pár výjimek (interpunkce, neočíslovaný Úvod) prosta podstatnějších chyb či překlepů. Na str. 45 a 46 autorka nicméně odkazuje na nesprávné kapitoly.

Vybrané téma lze hodnotit jako poměrně raritní a rozhodně méně frekventované, přesto však v minulosti bylo na naší katedře několik podobně zaměřených prací již obhájeno. Většina z těchto textů pak vykazovala několik společných zanků, z nichž nejnepříjemnější byla převažující závislost na výchozích zdrojích a celková deskriptivnost výkladu. Bohužel, tyto charakteristiky lze aplikovat i na oponovaný text. Autorku lze zajisté pochválit za zodpovědnou a poctivou práci s literaturou. Tato pečlivost však vede k tomu, že text nabývá podoby jedné velké kompilace, ve které zcela zaniká vlastní autorčin vklad.

Nejproblematičtější se z tohoto pohledu jeví hned první kapitola zabývající se základní terminologií. Právě zde je text jednoznačně extrémně popisný, bez vlastního přínosu nebo vysvětlení vztahu k dalším kapitolám. V podstatě se tak jedná o čtyři strany opsané ze slovníků a dokumentů. Autorka žádný z popisovaných pojmů neproblematizuje ani neanalyzuje, chybí i doplňující komentář. Bez vysvětlení zůstává i samotný výběr. Proč jsou třeba obsaženy pojmy formální a neformální vzdělávání, ovšem nikoliv již informální (ačkoliv právě informální učení má ve vězeňském prostředí zcela zásadní význam, jak mimochodí i autorka v textu několikrát zmiňuje). Proč absentuje termín další vzdělávání, učení, socializace či resocializace. V textu jsou sice definovány pojmy vzdělávání, vzdělání i vyučování, zcela stranou zájmu nicméně zůstala výchova, ačkoliv právě tento pojem patří z pohledu andragogiky k těm nejproblematičtějším a nejkritičtějším a sama autorka ho v textu několikrát používá.

Ve druhé kapitole se autorka na skutečně široké bázi věnuje aktuální situaci vězeňství v ČR. Výklad je v těchto pasážích pojat komplexně, včetně některých velmi specifických témat, jaké představuje např. diskuse o účelu trestu, přesto ho však lze charakterizovat jako zbytečně obecný a podrobný. Kapitole by jednoznačně prospělo zkrácení o některé pro vybrané téma nepodstatné informace (např. subkapitoly 2.3 nebo 2.4). Přístup autorky je i zde velmi teoretizující, projevuje velkou závislost na zdrojích s minimálním vlastním vkladem, přestože prostor pro něj se jednoznačně

nabízí (např. subkapitola 2.5.3). V souvislosti s obsahem mám jednu otázku: dá se skutečně kategoricky a jednoznačně tvrdit, že společnost již překonala chápání trestu jako odplaty (str. 19)?

Teprve v rámci třetí kapitola se dostáváme k samotnému tématu práce, kterým je vzdělávání vězňů. Text i v těchto pasážích vykazuje podobné vlastnosti, jako tomu bylo v předcházejících kapitolách, tj. hutnost, komplexnost a převažující deskriptivnost. Převažuje prostý popis systému, chybí navazující analýza, vlastní názor: kteří jedinci se častěji vzdělávají, proč, odpovídá stávající nabídka jejich poptávce? Stranou zájmu zůstává i vhodnost nabízených programů (např. Úvod do teologických nauk nebo Regionální rozvoj a cestovní ruch). Problematická je především kapitola 3.6, kde autorka nebere v úvahu rozdíl mezi úplnou a dílčí kvalifikací. Na str. 41 se autorka v souvislosti s právem na vzdělání odvolává na čl. 33 Listiny základních lidských práv a svobod. Toto právo je nicméně možné aplikovat pouze na studium na ZŠ a SŠ, nikoli na sféru dalšího vzdělávání, jak by mohlo z textu vyplývat. A na základě čeho je otázka financování činnosti SOU zařazena do kapitoly nazvané Neformální vzdělávání (str. 47)? Velmi kuriózní je chyba na str. 45, kdy je Biskupské gymnázium Bohuslava Ballbína překřtěno na gymnázium B. Albína!

Poslední kapitola pak popisuje stav ve vybraném vězeňském zařízení. Majoritní pozornost je věnována formálním vzdělávacím aktivitám, zatímco neformální jsou pouze letmo zmíněny. A jak by autorka mohla vysvětlit rozdíl mezi metodou a postupem (str. 73)?

Z celé práce je zřejmé, že autorka se v dané problematice orientuje. Text samý nicméně výrazně limituje převažující deskriptivní charakter výkladu. Rozhodně větší pozornost by si zasloužil aspekt nabídky vzdělávacích služeb, jejich obsah (stranou zájmu zůstalo třeba občanské nebo zájmové vzdělávání) nebo motivace vězňů (ta je pouze stručně zmíněna). Přesto se domnívám se, že práci lze celkově považovat za vyhovující, a proto ji doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 6. září 2010

PhDr. Michal Šerák, Ph.D.

2-3